

WTO: URUGVAJSKI KRUG PREGOVORA I POSTULATI PRAVA I POLITIKE KONKURENCIJE

Urugvajski je krug pregovora iz kojeg je proizašla i WTO postavio obveze novih komparativnih i analitičkih razmatranja o problemima Europske unije i WTO. Moguća komparacija trgovinske politike EU s onom WTO dolazi u obzir zato što obje posjeduju zajedničke ciljeve usmjerene prema ekonomskom blagostanju i zasnovane su na komplementarnom pravnom i ekonomskom sustavu.

Osnivanje Svjetske trgovinske organizacije

Ugovor kojim se osniva Svjetska trgovinska organizacija (WTO) jedno je od najznačajnijih ostvarenja međunarodnog trgovinskog prava. Multilateralni ugovori sklopljeni u okviru WTO obuhvaćaju područja trgovine robom, uslugama, zaštitu intelektualnog vlasništva, investicija, i sustav rješavanja sporova¹, kojim se jamči efikasna zaštita slobodne trgovine u međunarodnim razmjerima.

WTO je po svom značaju ponajprije diplomatski forum. U radu WTO sudjeluju vlade država članica koje zastupaju njihovi diplomatski predstavnici, a odluke WTO implementirane na lokalnoj razini država članica utječu na trgovinske tijekove na globalnoj razini i na taj način, liberalizacijom međunarodne trgovine, i na razvitak njihovih gospodarskih sustava.

No, polazišna točka identifikacije međunarodne trgovine i njezinih uzročno-posljedičnih utjecaja na okružje unutar nacionalnog gospodarskog sustava država članica odražava se kroz javno-pravne utjecaje preko propisa kojima se uređuje trgovina, a koji su doneseni na lokalnim razinama. Naime, istodobno s internacionalizacijom trgovine dolazi do potrebe za donošenjem sve preciznijih propisa

* M. Pavletić Župić, magistar znanosti, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Zagreb. Članak primljen u uredništvu: 25. 04. 2001.

¹ DSS- Dispute Settlement System

kojima se uređuju pitanja domaće trgovine. Drugim riječima, radi se o propisima kojima se štiti domaća trgovina, kao i drugi sektori (industrija, telekomunikacije, poljoprivreda itd.). Ti javnopravni propisi doneseni na lokalnim razinama, uz tradicionalne instrumente međunarodne trgovine kao što su damping, subvencije, kompenzacije, propisi o podrijetlu proizvoda, državne nabave i dr., u novije vrijeme sve više uključuju i pravila kojima se uređuju pravo i politika slobodnog tržišnog natjecanja.²

Propisi o konkurenciji, upravo zbog svoga javnopravnog karaktera, postaju sve važniji korektiv trgovinske politike, kako na globalnoj razini, odnosno, na multilateralnoj razini u okvirima foruma WTO, tako i na lokalnim razinama država članica.

U okvirima WTO danas je situacija s uključenjem politike konkurencije u velikom dijelu kompleksna, a povijesno gledajući, sam je tijek uključivanja prava i politike konkurencije bio nejednakog intenziteta, pa čak i kontradiktoran. Najznačajniji pomaci vezani uz uvođenje načela konkurencije u sustav WTO, uslijedili su za vrijeme Urugvajskog kruga pregovora³.

² Mlikotin Tomić, Deša: Pravo međunarodne trgovine, Školska knjiga, Zagreb 1999.; str. 3-4

³ Mlikotin Tomić, D., na str. 335-336, "Pravo međunarodne trgovine", Školska knjiga, 1999., navodi osnovne dokumente završnog akta pregovora Urugvajске runde (1994.):

- A Sporazum o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije,
 - B Opći sporazum o tarifama i trgovini (GATT 1994.) s pridruženim sporazumima,
 - C Opći sporazum o trgovini uslugama (GATS)
 - D Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (GATS);
- GATT (1994.) preuzeo je ukupnost neizmijenjenih pravila GATT (1948.), uz dodatak više multilateralnih sporazuma, dogovora i odluka:

- (1) Za trgovinu robom; GATT (1994.) i priključeni sporazumi:
- Sporazum o primjeni članka VII. GATT 94. (carinska osnovica)
 - Sporazum o pregledu robe prije utovara (PSI)
 - Sporazum o tehničkim zaprekama trgovini (TBT)
 - Sporazum o primjeni sanitarnih i fitosanitarnih mjera (SPS)
 - Sporazum o postupku davanja uvoznih dozvola
 - Sporazum o zaštitnim mjerama
 - Sporazum o subvencijama i kompenzacijskim mjerama (SCM)
 - Sporazum o primjeni članka VI. GATT 94. (antidumping)
 - Sporazum o trgovinskim aspektima stranih ulaganja (TRIMS)
 - Sporazum o tekstilu i odjeći (ATC)
 - Sporazum o poljoprivredi
 - Sporazum o porijeklu proizvoda

Za potrebe ovoga izlaganja zadržat ćemo se na analizi onih dijelova sporazuma GATT 94, koji u sebi sadrže tipične odredbe, koje bi mogle poslužiti kao izvori prava i politike konkurencije i ukazati na interakciju konkurencije s međunaordnim trgovinskim politikama članica.

Počeci rasprava o uvođenju politike konkurencije u sustavu WTO

GATT kao međunarodni ugovor

Prije no što je 1994. uspostavljen WTO kao međunarodna organizacija, Ujedinjeni su Narodi osnovali GATT (General Agreement on Tariffs and Trade - Opći sporazum o carinama i trgovini), kao jednu od svojih specijaliziranih institucija za trgovinu. Ugovorom o GATT preuzet je dio ideja sadržanih u Havanskoj povelji, kojom su godine 1948. poslije II. svjetskog rata, deklarirana osnovna načela razvitka poslijeratne svjetske trgovine. Osnovne funkcije GATT očitovale su se u klanjanju vanjskotrgovinskih prepreka i u poticanju snižavanja carinskih barijera.⁴

Aspekti afirmacije prava i politike konkurencije u današnjem sustavu WTO, odnosno u sustavu GATT koji mu je prethodio, uvelike su varirali, i svakako se

Dogovori i odluke:

- Dogovor o odredbama o platnoj bilanci GATT 94.
 - Odluka u slučajevima kada carinska uprava ima opravdan razlog sumnjati u vjerodostojnost ili točnost deklarirane vrijednosti (odluka o prijenosu tereta dokaza)
 - Dogovor o tumačenju članka XVII GATT 94. (državna poduzeća za vanjsku trgovinu)
 - Dogovor o postupovnim pravilima rješavanja sporova
 - Dogovor o tumačenju članka II.1(b) GATT 94. (vezivanje carinskih koncesija)
 - Odluka o trgovini i okolišu
 - Način revizije trgovinske politike
- (2) Trgovina uslugama:
- Opći sporazum o trgovini uslugama (GATS)
- (3) Prava intelektualnog vlasništva
- Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS)
- Plurilateralni sporazumi
- Sporazum o trgovini u civilnom zrakoplovstvu
 - Sporazum o državnim nabavama
 - Međunarodni sporazum o mlijeku
 - Međunarodni sporazum o goveđem mesu.

⁴ Pertot, Vladimir i Sabolović, Duško: "Međunarodna trgovinska politika", četvrto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Informator, Zagreb, 1998., str. 194. - 227.

može ustvrditi da to područje do današnjega dana nije doživjelo svoju punu afirmaciju u sklopu WTO.

Prijedlog uključenja discipline konkurencije u ITO, Havanska povelja

Pitanje regulacije politike konkurencije u okvirima WTO, povijesno gledano, pokrenuto je prije gotovo više od pola stoljeća, u pregovorima o uspostavljanju Internacionalne trgovinske organizacije (ITO), koji su prekinuti i na zasadama kojih je uspostavljen GATT, godine 1947.

Na konferenciji u Bretton Woodsu godine 1944. saveznički su se državnici sporazumjeli o osnivanju triju ključnih međunarodnih gospodarskih institucija u svrhu promocije međunarodne trgovine i suradnje, i to: Svjetske banke, Međunarodnog monetarnog fonda i Internacionalne trgovinske organizacije. No, ITO, u sklopu kojeg je i došlo do zaključivanja GATT, nikada nije osnovan, jer je Povelju o osnivanju ITO, odbio ratificirati Kongres SAD.⁵

Nacrt Havanske povelje od samih je početaka imao tendenciju uključivanja discipline konkurencije u svoje okvire, i predlagao je ovakvo rješenje:⁶

“... poslovne prakse kojima se utječe na međunarodnu trgovinu, a koje restriktivno djeluju na slobodno tržišno natjecanje, ograničuju pristup tržištu, pojačavaju monopolističku kontrolu, i to u svim slučajevima kada takve prakse imaju štetne učinke na proširenje proizvodnje ili trgovine te kada utječu na postizanje bilo kojeg drugog cilja kao što je širenje trgovine, otvaranje tržišta i druge, zabranjuju se...”

No, kao što je u naprijed rečeno, gubitak političke podrške SAD za usvajanje Havanske povelje, možda i zbog bojazni od gubitka suverenosti u svjetskoj trgovinskoj politici, utjecao je da se Havanska povelja zamijeni GATT-om, jače fokusiranim na pitanja trgovinske politike.

⁵ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: “Implementing the Uruguay Round”, Clarendon Press, Oxford, 1997., str. 2-5.

⁶ Fox, E. M.: “Competition Law and the Millenium Round”; Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN1369-3034, Oxford University Press; str. 666-667.

Reafirmacija utjecaja politike konkurencije na trgovinsku politiku u sklopu WTO

Pregovori o politici konkurencije, započeti za vrijeme GATT, a danas sadržani u sklopu sustava WTO, obuhvaćaju institute nediskriminacije, nacionalnog tretmana i status najpovlaštenije nacije. Ipak, ovdje se mora uzeti u obzir činjenica da neki nacionalni propisi o konkurenciji, do određenih razina toleriraju djelovanja privatnih tvrtki sa svog područja, a koja su inkonzistentna s ovim načelima.

Najvažniji pomak u uključenju politike konkurencije u WTO, započinje GATS-om⁷, koji je osnovni akt liberalizacije trgovine uslugama. Uređenje pitanja prava i politike konkurencije u okvirima sustava WTO sadrži i Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva (TRIPS).⁸

Ponašanja koja se podvode pod “antikonkurencijska”

Antikonkurencijskim ponašanjima svakako se smatraju karteli i konspirativna djelovanja, zlouporaba dominantnog položaja i nedopuštene koncentracije. Pri ocjenjivanju takvih antikonkurencijskih djelovanja, na multilateralnoj je razini, potrebno voditi računa o tome da se ujednači praksa, a to se najefikasnije postiže na razini nacionalnih tijela za konkurenciju, nasuprot pokušajima usklađenja primjene koordiniranjem proceduralnih pravila, na multilateralnoj razini.

Upravo svrha primjene pravila o konkurenciji ponajviše podrazumijeva ekonomsku efikasnost i zaštitu potrošača, jednako kao i zagarantirani pristup tržištu poduzetnicima.⁹

WTO kao forum koji okuplja međuvladine grupe stručnjaka provodi savjetovanja da bi se ustanovio stupanj do kojeg antikonkurencijske prakse privatnih poduzetnika predstavljaju de facto blokirajući proces pristupu tržištu, pa i u globalnim razmjerima, i pokušavaju odgovoriti na pitanja koja se odnose na optimalnu primjenu odgovarajućih mjera nacionalne ili međunarodne trgovinske politike, u cilju uklanjanja trgovinskih barijera i omogućivanja slobodnog pristupa tržištu.¹⁰

⁷ GATS - General Agreement on Trade in Services 1994 (Opći sporazum o trgovini uslugama)

⁸ TRIPS - Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights.

⁹ Smith, P.M.: “A Long and Winding Road: TRIPS and the Evolution of an International Goods and Services Markets”, Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press; str. 435.-440.

¹⁰ Janow, M. E.: “The Work of the International Competition Policy Advisory Committee to the Attorney General and the Assistant Attorney General for Antitrust”; Journal of International Economic Law, Volume 2, br. 4., prosinac 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press; str. 441.-444.

Trgovinske barijere

Prihvatljivost trgovinskih barijera ustanovljenih u radi zaštite neekonomskih interesa, s perspektive WTO, zahtijeva da one ne kolidiraju s obvezama sklopljenima unutar WTO. Konkretno, kategorizacija trgovinskih barijera, ponajprije obuhvaća zapreke postavljene zbog javnog zdravlja ili zaštite okoliša, unutar sustava jedne te iste članice¹¹, zatim mjere kojima se određuju zapreke u svrhu uvjeravanja ili utjecanja na vladu neke članice da promijeni svoju trgovinsku politiku koju primjenjuje u određenom industrijskom sektoru, pa na taj način te mjere dobivaju i karakter ekstrateritorijalnosti. Konačno, određene se mjere zasnivaju na problemima zaštite okoliša, gdje se također može uspostaviti veza s teritorijem članice, pa čak i kada se mjere primjenjuju izvan njezina teritorija.¹²

Karakteristika većine trgovinskih barijera danas, upravo je da su one teže uočljive, a to podrazumijeva potrebe za pojačanom pažnjom i učinkovitošću u njihovom uočavanju, prepoznavanju, definiranju i sprječavanju. Upravo jurisdikcijska ograničenja primjene članka XX. GATT (1994.) proizlaze iz činjenice postojanja trgovinskih barijera koje su utvrđene radi zaštite neekonomskih interesa.

Svakako će u budućim pregovorima unutar sustava WTO biti potrebno podrobno raščlaniti mogu li trgovinske restrikcije, gledano sa stajališta njihova neekonomskog rezoniranja, egzistirati u sustavu WTO, pa samim time ostati kompatibilne s međunarodnim obvezama članica.¹³

Nova područja trgovinske politike u okvirima WTO i interakcija s politikom konkurencije

Uz činjenicu osnivanja WTO, najznačajnije je postignuće Urugvajске runde pregovora¹⁴ bilo upravo uključenje pod okrilje GATT serije novih disciplina. Pod time se misli na četiri nova sporazuma, i to: o trgovini uslugama (GATS), o mjerama zaštite intelektualnog vlasništva (TRIPS), o mjerama s trgovinom povezanih investicija (TRIMS) i o mjerama koje obuhvaćaju trgovinu agrikaluralnim dobrima. Uz pregovore o tekstilu, antidampingu i sustavu rješavanja sporova, i zbog činjenice

¹¹ Sukladno s odredbom članka XX. GATT, kojom se definira teritorijalnost kao načelo.

¹² Jansen, B and Lugard, M.: "Some Considerations on Trade Barriers Erected for Non-Economic Reasons and WTO Obligations", Journal of International Economic Law, Volume 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press; str. 530.-536.

¹³ Jansen, B and Lugard, M.: "Some Considerations on Trade Barriers Erected for Non-Economic Reasons and WTO Obligations", Journal of International Economic Law, Volume 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press; str. 530.-536.

¹⁴ Punta del Este, Uruguay. Pregovori su vođeni u razdoblju između 1986 do 1993., a na osnovi tih pregovora uspostavljen je 1994. WTO (Finalni sporazum, 1994.).

osnivanja WTO, može se konstatirati da je u sustav GATT, završetkom Urugvajске runde pregovora uvedena politika konkurencije kao nadopune trgovinskoj politici.

Institucionaliziranje trgovine uslugama

Najznačajniji progres ekonomskog i pravnog sustava WTO, i najvidljiviji utjecaj politike konkurencije postignut je upravo definiranjem i institucionaliziranjem trgovine uslugama, a osobito imajući u vidu da je sektor usluga najkom-pleksniji zamislivi sustav koji se sastoji od 150 različitih sektora usluga, koji dalje broje do ukupno 800 vrsta najrazličitijih vidova usluga koje sudjeluju u svjetskoj trgovini.

Usluge su uključene u Urugvajsku rundu, ali pod posebnom agendom, GATS-om. Kao vrlo heterogena grupa proizvoda, usluge ipak ukazuju na zajedničko obilježje, a to su vladine intervencije, koje nisu izuzele niti područje financijskih usluga.¹⁵

Ideja o institucionaliziranju međunarodnog mehanizma kojim bi se obuhvatila pravila radi sprječavanja različitih protekcionističkih aktivnosti u području usluga suočila se s veoma teško rješivim konceptualnim problemom koji se pojavio za vrijeme vođenja pregovora o uslugama, odnosno kako se mogu i koliko se mogu ustanovljena i dobro poznata načela koja se odnose na trgovinu robom aplicirati na trgovinu uslugama.¹⁶

Načela WTO u trgovini uslugama

Načela WTO koja su od osobite važnosti u pristupu trgovini uslugama koja se odvija unutar sustava WTO, svakako su načela najpovlaštenije nacije, nacionalnog tretmana i prava na pristup tržištu, što je uspostavljeno tzv. "rasporedom koncesija"¹⁷, o kojima se pregovaraju recipročno. Upravo je najdiskutabilnija bila primjena nacionalnog tretmana, i to zato što su određene vrste usluga zahtijevale ugradnju osobito složenih mehanizama na nacionalnim razinama članica, kojima bi se upravljalo rizicima koji bi njihovom primjenom mogli nastati. U konkretnim se slučajevima radilo o problematici financijskih usluga, bankarstva, brokerskih usluga i o zaštiti potrošača. Stoga je bilo potrebno da nacionalne vlade donesu

¹⁵ Dobson, Wendy / Jacquet, Pierre: "Financial Services Liberalization in the WTO"; Institute for International Economics, Washington, D.C., U.S.A., June 1998., 11 Dupont Circle, NW, 1998., str. 69-102.

¹⁶ Jackson, John H.: "The World Trading System - Law and Policy of International Economic Relations", Second Edition, The MIT Press, 1997 Massachusetts Institute of Technology; ISBN 0-262-10061-4; ISBN 0-262-60027-7, Cambridge, Massachusetts, 1997., str. 305-319.

¹⁷ Scheduled concessions.

provedbenu prudencijalnu regulativu, koja bi se tada uključila u njihove nacionalne rasporede.

Ostala pitanja o trgovini uslugama

Naredno pitanje o kojem je bilo potrebno donijeti odluku odnosilo se na način pristupa uključenja usluga u GATT. Odnosno uključiti usluge kao pojam i pokušati apstrahirati zajednička obilježja usluga, pa na osnovi toga započeti pregovore, ili ići prema definiciji specifičnih grupa usluga i o njima pregovarati grupu po grupu. Ta su pitanja i danas ostala otvorena, pa ih je za početno razdoblje okvirno obuhvatio GATS, a detaljnije je reguliranje pojedinih sektora učinjeno poslije sporazumima. Taj je proces započet, ali nije i dovršen.

Generalni sporazum o trgovini uslugama (GATS)

Sporazum o trgovini uslugama, koji je sastavni dio Finalnog Akta, zasniva se na tri postavke. Prva je Okvirni sporazum koji sadrži osnovne obveze za sve države članice. Druga su nacionalni raspoređi obveza koji sadrže specifične dalje obveze u svrhu trajnog procesa liberalizacije. Treća su brojni aneksi sporazuma kojima se uređuju posebni slučajevi individualnih sektora usluga.¹⁸

Značenje GATS valja sagledati u činjenici da je prvi put, usvajanjem sporazuma Urugvajskog kruga pregovora, trgovina uslugama podvrgnuta disciplini međunarodnog prava. GATS se usluge definiraju prema posebnim načinima njihova pružanja, odnosno usluge uključuju bilo koje usluge u bilo kojem sektoru, osim u području obavljanja javnih ovlasti, pa pružanje usluga uključuje njihovu proizvodnju, distribuciju, marketing, prodaju i isporuku.¹⁹

Sektori usluga koje su obuhvaćene GATS-om

Podrobna definicija trgovine uslugama dana je u GATS-u, u članku I.²⁰ Usluge su podijeljene u 11 glavnih sektora i to: poslovne usluge, usluge komunikacija, usluge graditeljstva i inženjeringa, usluge distribucije, usluge obrazovanja, usluge

¹⁸ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997., str. 15-17.

¹⁹ Mlikotin-Tomić, Ibid., poglavlje: "Opći sporazum o trgovini uslugama", str. 354-355., u svezi sa čl. 1(3)(b), 28(b) GATS, 1994.

²⁰ Članak I. GATS određuje četiri grupe u međunarodnome smislu: od teritorija jedne zemlje na teritorij druge; u okviru teritorija jedne zemlje prema potrošaču u drugoj; od pružatelja usluge u

okoliša, financijske usluge, zdravstvene i socijalne usluge, usluge u turizmu i putne usluge, rekreacijske, sportske i kulturne usluge, transportne usluge i ostale usluge. Načini pružanja usluge definirani su GATS-om izdvajanjem četiriju osnovnih modela pružanja usluga, i to: a) obavljanje usluga preko granice, b) potrošnja usluga u inozemstvu, c) davatelj obavlja usluge izravno na području druge države članice, d) usluge se pružaju uz pomoć privremeno zaposlene osobe.²¹

Pravo konkurencije i GATS

Povezanost GATS s pravom i politikom konkurencije ogleda se u tzv. "općim obvezama" koje se primjenjuju na sve sektore i podsektore usluga^{22,23}. Odredbama članaka VIII. i IX. GATS uređuje se provedba propisa koji se odnose na monopole i na isključive isporučioce usluga i kontrola drugih poslovnih praksa koje ograničuju konkurenciju.

Člankom VIII. GATS, koji je naslovljen kao "Monopoli i isporučitelji ekskluzivnih usluga", utvrđuje se da svaka članica mora osigurati da svaki monopolistički isporučitelj usluga na svome području prilikom obavljanja isporuka monopolističkih usluga na relevantnom tržištu, ne postupa na način koji bi bio nekonzistentan s obvezama koje su članice preuzele na osnovi obveza iz čl. II. i specijalnih obveza. Dalje, monopolist - pružatelj usluga s područja članice, kada se natječe, bilo direktno ili indirektno ili preko povezane tvrtke, a u vezi sa pružanjem usluga koje ne ulaze u područje njegovih monopolističkih prava, nego se odnose na primjenu specijalnih obveza te članice, članica mora osigurati da takav isporučitelj koji je ne zlorabljuje svoj monopolistički položaj, djelujući na njezinu teritoriju, na način koji bi bio nekonzistentan s njezinim obvezama. Odredbe ovoga članka odnose se i na slučajeve ekskluzivnih pružatelja usluga, i to u slučajevima kada članica, formalno ili efektivno: (a) odobrava ili uspostavlja mali broj pružatelja usluga i (b) supstancijalno sprječava konkurenciju između tih isporučitelja na svome području.²⁴

jednoj zemlji kroz trgovinsku prisutnost na teritoriju druge i od pružatelja usluge iz jedne zemlje kroz prisutnost fizičke osobe iz te zemlje na teritoriju druge.

²¹ Mlikotin-Tomić: "Pravo međunarodne trgovine", Ibid., str. 355.

²² Mlikotin-Tomić: "Pravo međunarodne trgovine", Ibid., str. 357.

²³ Opće obveze, odn. "horizontal commitments", nasuprot posebnim obvezama, odn. "specific commitments"; Pristupanjem WTO, odn. GATS-u, države preuzimaju obveze (opće i posebne), kojima se pridonosi slobodnoj trgovini uslugama.

²⁴ Članak VIII. GATS, stavci, 1., 2. i 5.

Restriktivne poslovne prakse

Odredbom članka IX. GATS, naslovljenim kao "Poslovne prakse", daje se dopunsko tumačenje određenih poslovnih praksi, na koje se također proteže primjena naprijed citirane odredbe članka VIII. GATS-a, i to na način da se priznaje kako određene poslovne prakse, premda ne potpadaju pod direktnu primjenu odredbe naprijed citiranog članka VIII., također mogu restriktivno djelovati na slobodno tržišno natjecanje. U takvim je slučajevima svaka članica obvezna na zahtjev bilo koje druge članice stupiti u konsultacije radi otklanjanja restriktivnih praksi i tome posvetiti punu pažnju i surađivati tako da učini javno dostupnima sve relevantne informacije, osim onih povjerljivih, a koje su značajne za rješavanje takvih problema. Isto tako, članica od koje su zatražene informacije, obvezna je pružiti i informacije o svojim unutarnjim propisima koji se primjenjuju na sklapanje takvih ugovora.²⁵

Privatnopravne restrikcije sadržane u domaćim propisima članica

Najnovije studije slučajeva na razini primjene unutar pojedinog nacionalnog pravnog sustava ukazuju da na intenzitet međunarodne razmjene usluga ne utječu nacionalni propisi kojima se uređuje uvoz nekog dobra²⁶, već, naprotiv, domaći propisi kojima se uređuju unutarnja pitanja pravnog sustava, ovisno od sektora do sektora²⁷. Sagledajući dalji razvitak pregovora unutar WTO o trgovini uslugama, jasan je zahtjev da svaka strana uspostavi mehanizme kojima će se promptno revidirati administrativne odluke koje se odnose na trgovinu uslugama.

Upravo je na ovome mjestu bitno navesti da Sporazum sadrži obveze koje se odnose na priznavanje određenih pretpostavki za pružanje usluga²⁸, a u svrhu osiguravanja autorizacije, licencija ili certifikata potrebnih za pružanje određenih

²⁵ Članak IX., stavci 1. i 2. GATS (1994.).

²⁶ Npr., kao što bi to u slučaju uvoza robe bile odredbe carinskog zakona i podređenih propisa i porezni zakoni, koji se primjenjuju na robu u trenutku kada ona prelazi državnu granicu, i sl.

²⁷ Npr. u slučaju trgovine uslugama na način da se sagleda pružanje savjetničkih, konzultantskih usluga - upravo će domaći propisi moći ograničiti pružanje tih usluga, određivši da osobe koje pružaju takve usluge moraju imati, npr., nostrificirane diplome, kojima se dokazuje njihov stupanj stručne spreme. Pitanje je hoće li se revizoru iz jedne zemlje priznati odgovarajući stupanj stručne spreme, odnosno diploma odgovarajućeg fakulteta i sl. Primjeri koji se ovdje mogu navesti brojni su, pa je potencijalna njihova prisutnost u svakom sektoru usluga. Dalji je primjer ograničenje domaće vlade koja će propisima odrediti da neke usluge mogu obavljati samo domaće fizičke ili pravne osobe.

²⁸ Kao što su dokazi o edukaciji i sl.

usluga. To se postiže harmonizacijom međunarodno priznatih kriterija. Daljim se odredbama Sporazuma utvrđuje da ugovorne strane pruže garancije da monopolisti i ekskluzivni pružatelji usluga na njihovom području ne bi zloupotrebljavali svoj položaj na tržištu.²⁹ Jednako se tako pristupa uređivanju suzbijanja restriktivnih poslovnih praksi,³⁰ ali, valja napomenuti da Sporazum sadrži, kako dopuštene opće iznimke, tako i sigurnosne iznimke, kompatibilno s odredbama članaka XX. i XXI. GATT.

Sporazumom se također predviđaju i obveze počinjanja pregovora radi razvitka disciplina kojima bi se suzbijale subvencije kojima se ograničuje sloboda trgovanja u sektoru usluga.³¹

Treći dio Sporazuma sadrži odredbe koje uređuju pristup tržištu i nacionalni tretman, a ti instituti ne predstavljaju generalne obligacije per se, već obveze koje se detaljnije uređuju u nacionalnim rasporedima članica. Naime, u slučajevima implementacije odredbe o pristupu tržištu svaka je strana obvezna uskladiti tretman usluga i pružatelja usluga svake druge strane, i to tako da isti nije manje povoljan u odnosu na sve druge slučajeve koje prva strana primjenjuje prema trećim članicama.

Najvažnija je intencija odredbi kojima se uređuje pristup tržištu to da se progresivno eliminiraju ove zapreke: ograničenje broja pružatelja usluga, ograničenje koje se odnosi na vrijednosti transakcija usluga i ograničenje ukupnog broja uslužnih djelovanja ili osoblja zaposlenog u pružanju usluga. Sukladno s time valja promatrati i restrikcije vrste pravnog entiteta koji usluge pruža i odredbe o restrikcijama iznosa stranog kapitala kojima bi se utvrđivale maksimalne razine stranog sudjelovanja u odnosu na domaći. Odredbe o nacionalnom tretmanu sadrže obveze prema kojima se strani pružatelji usluga moraju tretirati na isti način kao i domaći.³²

²⁹ Kriteriji za otkrivanje monopolističkog ili vladajućeg položaja na tržištu, pa bili oni de facto određeni s naslova tržišne snage ili administrativnim propisima nacionalnih zakonodavstava, upravo se utvrđuju u nacionalnim zakonodavstvima kojima se uređuje pravo konkurencije. Ovdje je očita interakcija s pravom konkurencije.

³⁰ Restriktivne poslovne prakse također se suzbijaju (i kažnjavaju) nacionalnim zakonima kojima se uređuje pravo konkurencije.

³¹ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997., str. 16.

³² Jackson, H. John / Sykes, O. Alan, Ibid., str. 37.

Progresivna liberalizacija trgovine uslugama

Osnovice progresivne liberalizacije trgovine uslugama utvrđuju se u četvrtome dijelu Sporazuma, i to tako da se u pregovorima dalje nastave razvijati nacionalni programi. To znači da ugovorne strane u razdoblju od tri godine mogu revidirati obveze koje su sklopile unutar svojeg nacionalnog rasporeda, ali će zato biti obvezane ponuditi kompenzacije u svim takvim slučajevima. Ako se strane ne bi mogle sporazumjeti o iznosima kompenzacija, one će biti arbitražno određene.³³

Obilježje koje je karakteristično utjecalo na uvođenje usluga u multilateralne trgovinske sporazume ukazuje na rastuću važnost trgovine uslugama u sklopu sveukupne svjetske trgovinske ekonomije.

Sporazum o trgovinskim aspektima u svezi sa stranim ulaganjima - TRIMS

TRIMS-om se uređuju slučajevi u kojima određene investicijske mjere mogu utjecati na restrikciju i na ukidanje slobodne trgovine. Sporazumom se utvrđuje da ni jedna ugovorna strana ne smije primjenjivati bilo koju od mjera kojom bi se utjecalo na trgovinske aspekte vezane uz strana ulaganja³⁴, a koja bi bila inkonzistentna s odredbom članka III. GATT, kojim se uređuje nacionalni tretman, ili članka XI. GATT, kojim se uređuje zabrana kvantitativnih restrikcija. U dodatku Sporazuma sadržana je lista takvih mjera za koje se smatra da su u suprotnosti s odredbama citiranih članaka a između ostaloga, uključuje i mjere koje sadrže zahtjeve za partikularnim razinama lokalnih nabava za poduzeća, pružajući definiciju omjera lokalnih komponenti unutar projekta (local content requirements), ili koje restriktivno utječu na obujam ili vrijednost uvoznih nabava na način da je poduzetniku dopušteno kupiti ili koristiti se količinama koje se odnose na razine koje se, sa druge strane, izvoze (trade balancing requirements).³⁵

TRIMS obvezuje članice da bez odgode notificiraju sve slučajeve investicijskih mjera koje imaju trgovinska obilježja, a koji su u suprotnosti s odredbama Sporazuma, pa ih eliminiraju u roku od dvije godine, ako se radi o razvijenim zemljama, odnosno pet godina, ako se radi o zemljama u razvoju i sedam godina ako se radi o najmanje razvijenim zemljama. Sporazumom se također osniva i Komitet za TRIMS, funkcija kojeg je nadgledati provedbu navedenih obveza. Možda je najvažnija odrednica Sporazuma koja se odnosi na dalje uključenje prava i politike

³³ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan, Ibid., str. 45.

³⁴ U izvorniku navedeno kao kratica TRIMS, po kojoj je Sporazum i nazvan.

³⁵ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997.. str. 11.

konkurencije u sustav WTO, sadržana u zaključnom dijelu, gdje se utvrđuje da će se u kasnijim vremenskim razdobljima, nakon zaključenja, ozbiljno razmatrati upotpunjavanje Sporazuma odredbama o investicijskim politikama i politikama i pravu konkurencije na mnogo širim osnovama.³⁶

Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva - TRIPS

TRIPS uređuje standarde radi zaštite i provedbe prava intelektualnog vlasništva i prevladavanje nedostataka multilateralnog sustava pravila i načela i disciplina kojima bi se jednakovrijedno uredilo područje međunarodne trgovine u dijelu koji se odnosi na intelektualno vlasništvo. Sporazum isto tako usvaja univerzalna načela GATT jednako kao i ona sadržana u sporazumima o intelektualnom vlasništvu.

Odredbe TRIPS prvenstveno karakterizira institut transparentnosti, a što bi, preneseno u sustav pravila konkurencije u okvirima WTO, esencijalno zahtijevalo da svaka članica učini javno dostupnima zakone i druge akte državnih tijela, i da javno objavljuje sudske i upravne odluke koje su donošene u konkretnim slučajevima.³⁷

Prvi dio Sporazuma utvrđuje generalna pravila i osnovna načela kojima se određuje nacionalni tretman u pitanjima zaštite intelektualnog vlasništva. Sporazum sadrži klauzulu o najpovlaštenijoj naciji, pod kojom se razumijeva da se svaka prednost koju jedna strana odobri državljanima druge strane, mora odobriti i državljanima svake druge članice. Drugi dio Sporazuma definira svako pravo zaštite intelektualnog vlasništva ponaosob (autorsko pravo, copyright, javno prikazivanje itd.) i utvrđuje univerzalno trajanje zaštite od 20 godina. Treći dio Sporazuma uređuje pitanja obligacija na strani članica kojima se pruža zaštita prava intelektualnog vlasništva na razini propisa nacionalnog pravnog poretka. Ovdje je karakterističan trend zahtjeva da zaštita prava intelektualnog vlasništva mora biti efikasna na način da nije skupa i komplicirana i da postupak mora biti proveden brzo. Ovdje je također ugrađeno i načelo da se administrativne odluke podvrgavaju drugostupanjskoj reviziji pred sudovima. No, to ne obuhvaća obveze na strani sudova da predmetima koji se odnose na zaštitu intelektualnog vlasništva dadu

³⁶ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997., str. 16.

³⁷ Smith, P.M.: "A Long and Winding Road: TRIPS and the Evolution of an International Goods and Services Markets", Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press, str. 435.-440.

prednost u rješavanju, ili u određivanju povećanog kapaciteta angažiranih sudaca i sl. u odnosu na redovite sporove koje vode.³⁸

Odnos TRIPS s pravom i politikom konkurencije

Prilikom uređenja prava i politike konkurencije osobito je važno sagledati odredbe sadržane u dijelu II. "Standardi koji se odnose na dostupnost, raspon i korištenje prava intelektualnog vlasništva", u sekciji 8. "Kontrola antikonkurencijskih praksi u ugovornim licencama". O tome je odredbom članka 40. TRIPS utvrđeno da članice prepoznaju kako neke prakse dodjeljivanja licenci ili uvjeta, u području prava intelektualnog vlasništva, mogu imati negativne učinke na trgovinu, pa onemogućivati transfer ili razmjenu tehnologije.³⁹

No, nijedna odredba sadržana u Sporazumu (TRIPS) nije donesena sa svrhom spriječiti članice u specificiranju unutar svojih nacionalnih propisa, o tome koje bi prakse licenciranja ili uvjete koji bi u pojedinim slučajevima predstavljali zlouporabu prava intelektualnog vlasništva, imale negativne učinke na slobodno tržišno natjecanja na relevantnom tržištu. Isto tako, radi prevencije istih ponašanja, članica je ovlaštena donijeti i propise u kojima će biti sadržane odgovarajuće mjere, uz pomoć kojih bi se sprječavale ili kontrolirale takve poslovne prakse.⁴⁰

Naposlijetku, valja spomenuti i odredbu stavka 3. citiranog članka 40. TRIPS, jer je njome na gotovo identičan način kao i u slučaju u prethodnim dijelovima ovoga izlaganja elaboriranoga sporazuma GATS, utvrđen način na koji će država članica u slučajevima koji bi potpadali pod primjenu pravila o konkurenciji s naslova TRIPS obaviti potrebne konzultacije sa drugim članicama.

Na ovome mjestu upravo dolazi do izražaja komplementarnost pitanja intelektualnog vlasništva s pravom konkurencije. U uvjetima intenzivne tehnološke dinamike tržišta intelektualno vlasništvo obilježavaju karakteristike kritičkog investicijskog uloga možda najvećih industrijskih sektora današnjice, kao što su to farmaceutska industrija, biotehnoška industrija i sl. Upravo inovativnost jamči konkurentnost i perspektivu osvajanja većeg tržišnog udjela poduzetnika. Idući se aspekt zaštite prava intelektualnog vlasništva vodi u području financijskih usluga

³⁸ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997.. str. 18- 19.

³⁹ Č. 40., st. 1. TRIPS.

⁴⁰ Čl. 40. st. 2. TRIPS; odredbom ovoga članka navedene su zabranjene poslovne prakse i to: primjerice, čime se njihova lista može u svakom pojedinačnom slučaju dopunjavati ovdje nespomenutima, ali jednako tako restriktivnima. To su: "exclusive grant back conditions, conditions preventing challenges to validity and coercive package licencing", tj. uvjetovanje povratnog jamčenja, ili tzv. ustupanje licenci u paketu.

koje možda najvitalnije odražavaju inicijative za reformom pristupa intelektualnom vlasništvu unutar WTO pa to već danas rezultira prijedlozima u smjeru sklapanja novog Sporazuma WTO o financijskim uslugama. Takav bi sporazum sadržao obilježja odgovarajuće mješavine interesa članica WTO na razinama plurilateralnih sporazuma s tendencijom sklapanja multilateralnog sporazuma, ako se nađe kompatibilnost s nacionalnim interesima najvećih članica.

Sporazum o tehničkim zaprekama trgovini

Sporazumom o tehničkim zaprekama trgovini⁴¹ sklopljenim unutar Urugvajske runde pregovora uređuju se pitanja očitovanja osiguranja između članica i to tako da nikakva vrsta tehničkih pregovora ili usvajanje tehničkih standarda, kao i zahtjevi za testiranjem robe i postupci izdavanja certifikata, ne rezultiraju nepotrebnim smetnjama trgovini. Ipak, Sporazum priznaje pravo državama da u svojim nacionalnim zakonodavstvima utvrde zaštitne mjere, sukladno s razinama zaštite koje one smatraju odgovarajućima i potrebnima za zaštitu ljudskog života i zdravlja, za zaštitu životinja i biljaka ili zdravlja i okoline općenito. Sporazumom se od članica zahtijeva da postupno preuzmu internacionalne standarde zaštite, u slučajevima gdje je to moguće i u slučajevima kada takva unifikacija ne bi, sa druge strane zahtijevala prenaple, pa zato i teško ostvarive promjene u standardima koji su do sada vrijedili. Upravo je zato razumljivo da je inovativnim mjerama revidiranja Sporazuma pokušano prevladavanje različitih interpretacija u provedbi, pa je stoga utvrđeno da će se odredbe o notifikaciji koje se odnose na donošenje postupovnih propisa od strane lokalnih vlada elaborirati podrobnije nego što je to bilo sadržano u okvirima istoga Sporazuma sklopljenoga u Tokijskoj rundi. Upravo je zato u dodatku Sporazuma sadržan Kodeks⁴² najbolje prakse za priređivanje, usvajanje i provedbu standarda od strane nadležnih tijela i javnoga sektora.⁴³

Zaštita konkurencije vidi se osobito u odredbi stavka 2.2. članka 2., iako se izrijeком ne spominje konkurencija kao pojam, već se govori o zaprekama trgovanju. Citiranom je odredbom utvrđena obveza na strani članica da osiguraju da tehnički propisi ne budu priređivani, usvajani ili primjenjivani na način i s učinkom stvaranja nepotrebnih smetnji međunarodnoj trgovini. Za te svrhe tehnički propisi ne smiju biti restriktivniji, nego što je to potrebno da bi se ispunili legitimni

⁴¹ Agreement on Technical Barriers to Trade.

⁴² The Code of Good Practice for the Preparation, Adoption and Application of Standards - Annex.

⁴³ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997., str. 11. i 12.

ciljevi, pritom uzimajući u obzir i rizike koji bi mogli nastupiti njihovom neprimjenom.⁴⁴

Dalje je odredbom stavka 2.5., članka 2. utvrđeno da će članica koja priređuje, usvaja ili primjenjuje tehničke propise, a koji bi mogli značajno utjecati na trgovinu ostalih članica, biti dužna, na zahtjev druge članice, objasniti justifikaciju takve tehničke regulacije, a na način da takvo objašnjenje bude konzistentno s razlozima, sadržanim u članku 2. Sporazuma.

Jednako tako, članice su obvezane pružiti punu pomoć i suradnju u tumačenjima propisa koji se odnose na relevantne standarde, publicirati ih, ili ih učiniti javno dostupnima i osobito je važno te propise, bez ikakve diskriminacije, a u okvirima razumnog vremenskog razdoblja, učiniti dostupnima drugim članicama, da bi one mogle dati svoje komentare i mišljenja.⁴⁵

Sporazum o implementaciji članka VI. GATT - Antidumping i kompenzacijska davanja

Člankom VI. GATT utvrđuje se pravo ugovornih strana da primijene antidampinške mjere, kao što su mjere protiv uvoza proizvoda po izvoznim cijenama ispod njihove "normalne vrijednosti", što obično predstavlja cijenu proizvoda na domaćem tržištu zemlje izvoznice. No, da bi takav izvoz udovoljavao definiciji dampainga, potrebno je da ispuni još jedan uvjet, a to je da takvi uvozni proizvodi uzrokuju štetu domaćoj industriji na teritoriju zemlje uvoznice, koja je istodobno i ugovorna strana.⁴⁶

Članak VI. GATT utvrđuje da damping, odnosno slučajevi kada su proizvodi jedne zemlje pušteni u trgovanje u drugu zemlju po cijeni nižoj od normalne vrijednosti proizvoda, moraju biti uzeti u razmatranje, ako to uzrokuje ili prijeti da će uzrokovati, materijalne povrede etablirane industrije na teritoriju ugovorne stranke, ili materijalno šteti uspostavljanju domaće industrije.

Smatra se da je proizvod bio pušten u prodaju na području zemlje uvoznice, a po cijeni manjoj od svoje normalne vrijednosti, ako je cijena proizvoda izvezenog iz jedne zemlje u drugu: (a) manja od usporedne cijene, u uobičajenom trgovanju, za sličan proizvod, kada je taj namijenjen potrošnji u zemlji koja izvozi, ili, (b) u

⁴⁴ Legitimni ciljevi sadržani u ovoj odredbi nabrojani su, tako da je naglašeno kako je odredba deskriptivna (inter alia), i to kako slijedi: "...zahtjevi nacionalne sigurnosti, zaštita ljudskog zdravlja i sigurnosti, zaštita zdravlja, bilja ili životinja, ili okoline..."

⁴⁵ Članak 2 (2.9) , točke 2.9.1. do 2.9.4., Sporazuma.

⁴⁶ Jackson, H. John / Sykes, O. Alan: "Implementing the Uruguay Round", Clarendon Press, Oxford, 1997., str. 11-12.

odsutnosti takve domaće cijene, ako je cijena manja, bilo od (i) najviše usporedne cijene za sličan proizvod, prilikom izvoza u bilo koju treću zemlju, u obavljanju redovitog trgovanja, ili (ii) cijene proizvodnje proizvoda u zemlji porijekla, plus razumno dodavanje troškova prodaje i profita.⁴⁷

Zaključna razmatranja

Urugvajski je krug pregovora iz kojeg je proizašla i WTO postavio obveze novih komparativnih i analitičkih razmatranja o problemima trgovine Europske unije i WTO. Moguća komparacija trgovinske politike EU s onom WTO, dolazi u obzir zato što obje posjeduju zajedničke ciljeve usmjerene prema ekonomskom blagostanju, i zasnovane su na komplementarnom pravnom i ekonomskom sustavu.⁴⁸

U sklopu WTO, koji je ponajprije diplomatski forum, države članice raspravljaju o slobodnoj ili preciznije rečeno, o slobodnijoj trgovini. U međunarodnom je trgovinskom pravu možda najjači instrument kojim se postiže slobodna trgovina, uz slobodan pristup tržištu, pa time i jačanje međunarodnih trgovinskih tijekova, upravo pravo i politika konkurencije. Politika konkurencije nije objedinjena u jedinstvenom ugovoru WTO, već se razmatra njezino pregovaranje u najnovijoj, tzv. Milenijskoj rundi pregovora. No, bez obzira na eventualno sklapanje multilateralnog sporazuma o konkurenciji, svi pregovori u sklopu WTO, koji bi se odnosili na sustav konkurencije, svakako bi morali uključivati i primjene propisa o konkurenciji na lokalnim razinama članica. Čak i u tako relativno ranoj fazi pregovora o uključivanju prava konkurencije u WTO, potrebno je imati u vidu da kategorije koje bi takav sporazum uključivao, u svakom slučaju moraju pružati dostatna jamstva da prilike dobijene liberalizacijom trgovine, ne budu poništene antikonkurencijskim ponašanjima u konkretnim slučajevima, rješavanje kojih ulazi u nadležnosti lokalnih tijela.

⁴⁷ Članak VI, stavak 1. GATT.

⁴⁸ Mlikotin Tomić, D.: "Transition Countries Between EU and WTO Trade Policies: Problem or Advantage?", Sveučilište u Rijeci, Druga međunarodna konferencija, Lovran, 22-23. travnja, 1999., Zbirka radova, str. 495-500.

LITERATURA:

1. *Dobson, Wendy / Jacquet, Pierre*: "Financial Services Liberalization in the WTO"; Institute for International Economics, Washington, D.C., U.S.A., June 1998., 11 Dupont Circle, NW, 1998.
2. *Fox, M. Eleanor*: "Competition Law and the Millenium Round"; Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN1369-3034, Oxford University Press.
3. *Holmer, F. Alan / Bello Hippler, Judith*: U.S. Trade Law & Policies No. 14, The 1998 Trade Bill, The International Lawyer, Summer 1989, Vol. 23, No. 2, 1989.
4. *Jackson, H. John / Sykes, O. Alan*: "Implementing the Uruguay Round"; Clarendon Press, Oxford, 1997.
5. *Jackson, John H.*: "The World Trading System - Law and Policy of International Economic Relations"; Second Edition, The MIT Press, 1997 Massachusetts Institute of Technology, ISBN 0-262-10061-4; ISBN 0-262-60027-7, Cambridge, Massachusetts, 1997.
6. *Janow, M. E.*: "The Work of the Internatioinal Competition Policy Advisory Committee to the Attorney General and the Assistant Attorney General for Antitrust"; Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press.
7. *Jansen, B and Lugard, M.*: "Some Considerations on Trade Barriers Erected for Non-Economic Reasons and WTO Obligations"; Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press.
8. *Mlikotin Tomić, Deša*: "Pravo Evropske Ekonomske Zajednice, Pravni akti i dokumenti"; Informator, Zagreb, 1989.
9. *Mlikotin Tomić, Deša*: "Pravo međunarodne trgovine", Školska knjiga, Zagreb, 1999.
10. *Mlikotin Tomić, D.*: "Transition Countries Between EU and WTO Trade Policies: Problem or Advantage?"; Sveučilište u Rijeci, Druga međunarodna konferencija, Lovran, 22-23. travnja, 1999., str. 495-500. Zbirka radova.
11. *Smith, P.M.*: "A Long and Winding Road: TRIPS and the Evolution of an International Goods and Services Markets"; Journal of International Economic Law, Vol. 2, No. 4., December 1999.; ISSN 1369-3034, Oxford University Press;
12. Propisi: Ugovori WTO.

WTO: URUGUAI ROUND OF NEGOTIATIONS AND POSTULATES OF LAW AND COMPETITIVENESS POLICY

Summary

The Uruguay Round out of which emerged WTO imposed new comparative and analytical considerations about the European Union and WTO. The possible comparison of the EU trade policy with those of the WTO, is necessary, because they share the common objectives directed to the economic welfare, and are based on the complementary legal and economic system.

Within the WTO, which acts primarily as a diplomatic forum, the Member States, discuss the issues of free or more precisely said freer trade. Within the system of international trade law, perhaps one of the most powerful instruments to achieve free trade, beside the ensuring the free market access, and therefore improvement of international trade flows, is the competition policy. The competition policy was not so far incorporated within a single agreement within WTO, and the negotiations in this area would be open in the Millenium Round. Considering the fact of closing an multilateral agreement on competition, the starting point could be the issues of implementation of competition policy at the Member States' levels. Even in this rather early stage of the negotiations on inclusion of the competition policy in the WTO, there should be kept in mind that categories which could be included within such agreement, in any case should proved sufficient warrants that the chances acquired by the liberalization of trade would not be annulled by the anticompetitive actions in concrete situations under the jurisdictions at the local levels of the Member States.